

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 10. 7. 2013
COM(2013) 494 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**Verejno-súkromné partnerstvá v rámci programu Horizont 2020: účinný nástroj
zabezpečenia inovácie a rastu v Európe**

(Text s významom pre EHP)

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Verejno-súkromné partnerstvá v rámci programu Horizont 2020: účinný nástroj zabezpečenia inovácie a rastu v Európe

(Text s významom pre EHP)

1. POLITICKÝ KONTEXT

Európa musí do výskumu a inovácií viac a lepšie investovať. Rozsiahlejší výskum je spolu s väčším množstvom inovácií rozhodujúci na zabezpečenie trvalo udržateľného hospodárskeho rastu, vytváranie pracovných miest a posilnenie medzinárodnej konkurencieschopnosti Európy. Výskum a inovácie nám tiež pomáhajú riešiť zásadné problémy, akými sú boj s klimatickými zmenami, zaistenie stabilných dodávok čistej energie alebo krytie nákladov spojených so starnutím obyvateľstva. Vo vzťahu k cieľu stratégie Európa 2020, ktorým sú investície do výskumu a vývoja vo výške 3 % HDP, je však tento proces pomalý a súkromné investície majú navyše určité slabiny.

Európska komisia pracuje na riešení tohto nedostatku investícií. Stratégia Európa 2020¹ a predovšetkým hlavná iniciatíva Inovácia v Únii² vytvárajú lepšie prostredie pre inovácie. Návrhy Komisie týkajúce sa ďalšieho programu výskumu a inovácií EÚ s názvom Horizont 2020³ počítajú s financovaním celého hodnotového reťazca od základného výskumu po uvedenie na trh.

Kľúčovým prvkom programu Horizont 2020 je návrh na spojenie síl so súkromným sektorom a s členskými štátmi s cieľom dosiahnuť výsledky, ktoré by jedna krajina alebo spoločnosť bez pomoci pravdepodobne nedosiahla. K tomuto oznámeniu sú priložené legislatívne návrhy Komisie na vytvorenie verejno-súkromných partnerstiev a verejno-verejných partnerstiev s členskými štátmi v rámci programu Horizont 2020.

Balík predstavuje investície v celkovej výške 22 miliárd EUR, ktoré sa uskutočnia v priebehu nasledujúcich siedmich rokov, pričom 8 miliárd EUR sa poskytne z programu Horizont 2020, priemyselný sektor dá k dispozícii 10 miliárd EUR a sumou takmer 4 miliardy prispievajú členské štáty. Zabezpečí sa tak nevyhnutné financovanie rozsiahlych, dlhodobějších rizikových iniciatív v oblasti vývoja a inovácií. Tieto iniciatívy majú zásadný význam pre zaistenie vedúceho postavenia EÚ v strategických a celosvetovo konkurencieschopných technologických sektoroch, ktoré vytvárajú kvalitné pracovné miesta (v súčasnosti viac ako 4 milióny takýchto pracovných miest) a prispievajú k dosiahnutiu cieľa EÚ, aby sa do roku 2020 výroba podieľala na HDP 20 %. Partnerstvá budú veľkým prínosom pre spoločnosť, napríklad pokiaľ ide o nižšie uhlíkové emisie, alternatívy fosílnych palív, nové spôsoby boja proti chorobám súvisiacim s chudobou a rastúce riziko antimikrobiálnej rezistencie.

Komisia predkladá legislatívne návrhy už v tejto fáze, aby sa mohli včas prijať potrebné legislatívne rozhodnutia a uviesť partnerstvá do činnosti už na začiatku programu Horizont 2020. Je to priama reakcia na výzvu Európskej rady stanoviť prioritu, ktorou má byť vplyv viacročného finančného rámca na rast a pracovné miesta.

¹ KOM(2010) 2020.

² KOM(2010) 546.

³ KOM(2011) 808/809/810/811/812.

Spoločne sa týmito partnerstvami budú vykonávať najdôležitejšie prvky iniciatívy Inovácia v Únii a priemyselnej politiky EÚ⁴, stratégie pre kľúčové podporné technológie⁵ a významne sa prispeje k politikám v oblasti klímy, energetiky, digitálnej agendy, dopravy a zdravia, ako aj k iným politikám EÚ.

Toto oznámenie zároveň prezentuje prístup Komisie k využívaniu iných foriem verejno-súkromných partnerstiev pri realizácii programu Horizont 2020. Stratégia podpory odporúčaní, ktoré Komisia dostáva od priemyselného odvetvia a iných zainteresovaných strán prostredníctvom európskych technologických platforiem a osobitných skupín Komisie pre priemyselnú politiku, bude obsahom nasledujúcich pracovných dokumentov.

2. POTREBA VEREJNO-SÚKROMNÝCH PARTNERSTIEV EÚ V OBLASTI VÝSKUMU A INOVÁCIÍ

Výskum a inovácie sú vysokorizikové činnosti, pri ktorých neexistuje záruka úspechu. Pokiaľ je riziko zlyhania priveľké, súkromný sektor nemusí byť ochotný investovať, a to ani v prípade, že hospodárska či spoločenská návratnosť by mohla byť značná. Okrem toho hospodársky prínos investícií do výskumu môžu využiť iní, čo znamená, že jednotlivé firmy nebudú chcieť investovať, alebo je možné, že existujú politické dôvody, ktoré obmedzujú veľkosť trhu a tým aj potenciálnu návratnosť (napr. vo vývoji nových antibiotík, kde mikrobiálna rezistencia vyvoláva čoraz väčšie obavy).

Tieto všeobecné zlyhania trhu sú výrazným dôvodom na verejnú podporu súkromných činností v oblasti výskumu a inovácií. Verejná podpora samostatných projektov však v mnohých prípadoch nie je účinná, pretože sektory zohrávajú dôležitú úlohu, výzvy a technológie sú mimoriadne komplexné, obdobia sú príliš dlhé a nevyhnutné investície priveľmi rozsiahle. Práve v takýchto prípadoch je nevyhnutné, aby sa štruktúrovanými partnerstvami medzi verejným a súkromným sektorom spoločne rozvíjali, financovali a zavádzali ambiciózne programy výskumu a inovácií. Tvorcovia politik na celom svete preto čoraz častejšie využívajú verejno-súkromné partnerstvá v oblasti výskumu ako nástroj na zabezpečenie programov v súvislosti s rastom.

Pokiaľ ide o sektory fungujúce na európskej a medzinárodnej úrovni, v ktorých je rozsah investícií taký veľký, že ho prostriedky jednotlivých členských štátov nedokážu pokryť, najúčinnjší prístup je vytváranie partnerstiev na úrovni EÚ. Presnejšie, verejno-súkromné partnerstvá v oblasti výskumu a inovácií poskytujú silné a veľmi potrebné nástroje na plnenie cieľov programu Horizont 2020, a to z niekoľkých dôvodov:

- umožňujú dlhodobý strategický prístup k výskumu a inováciám a znižujú neistotu, lebo umožňujú dlhodobé záväzky,
- vytvárajú právnu štruktúru na združovanie zdrojov a získavanie kritickej masy, a to aj prostredníctvom inteligentnejšej špecializácie a kombinovaného financovania z programu Horizont 2020 a európskych štrukturálnych a investičných fondov, čím sa umožňuje vynaložiť také úsilie, ktoré by jednotlivé firmy nedokázali inak dosiahnuť,
- napomáhajú pri efektívnejšom financovaní výskumu a inovácií v celej EÚ, pretože dochádza k delbe finančných, ľudských a infraštruktúrnych zdrojov, čo znižuje riziko fragmentácie, zaisťuje úspory z rozsahu a šetrí náklady všetkých zainteresovaných partnerov,

⁴ COM(2012) 582.

⁵ COM(2012) 341.

- dokážu lepšie riešiť zložité problémy, pretože pomáhajú rozvíjať interdisciplinárne prístupy a umožňujú účinnejšiu výmenu znalostí a odborných poznatkov,
- spoločným postupom pri riešení dôležitých otázok, ako je prístup k financovaniu, štandardizácia a určovanie noriem, uľahčujú vytváranie vnútorného trhu pre inovačné výrobky a služby,
- umožňujú, aby sa inovačné technológie rýchlejšie dostávali na trh, a to aj tým, že spoločnostiam umožňujú spoluprácu a výmenu informácií, čím urýchľujú proces učenia,
- môžu vytvoriť náležitý rámec pre medzinárodné spoločnosti, aby mohli investovať do výskumu a inovácií v Európe a ťažiť zo silných stránok Európy, medzi ktoré patrí vysoko kvalifikovaná pracovná sila, rozmanitosť prístupov a tvorivosť odvetví, a
- vytvárajú priestor pre snahy v oblasti výskumu a inovácií, ktoré sú potrebné na riešenie zásadných spoločenských problémov a dôležitých cieľov politiky EÚ v rámci stratégie Európa 2020.

3. SPOLOČNÉ TECHNOLOGICKÉ INICIATÍVY: ZÍSKANÉ SKÚSENOSTI

Verejno-súkromné partnerstvá na úrovni EÚ v oblasti výskumu a inovácií sa prvýkrát prezentovali v súčasnom 7. rámcovom programe v oblasti výskumu (RP7). Podstatná časť sa realizovala prostredníctvom spoločných technologických iniciatív (STI), kde Únia a priemyselný sektor spoločne financujú a realizujú určité oblasti RP7. STI uskutočňujú určené právnické subjekty – spoločné podniky – založené podľa vtedajšieho ekvivalentu súčasného článku 187 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

V RP7 bolo založených päť STI, a to v oblasti aeronautiky (Čisté nebo), farmaceutického výskumu (iniciatíva za inovačnú medicínu), palivových článkov a vodíka (FCH), zabudovaných počítačových systémov (ARTEMIS) a nanoelektroniky (ENIAC). Všetky tieto iniciatívy sa pravidelne monitorujú, skúmajú a hodnotia⁶. V oznámení Komisie Partnerstvo v oblasti vedy a výskumu⁷ sa zhodnotili doterajšie skúsenosti, vyzdvihli sa najväčšie úspechy a poskytli sa odporúčania na ďalšie zlepšovanie.

V súvislosti s úspechmi sa spomenulo, že tvorcovia politik na celom svete vo všeobecnosti čoraz častejšie využívajú verejno-súkromné partnerstvá ako nástroj zabezpečenia vlastných programov rastu. Z hodnotení tiež vyplynulo, že verejno-súkromné partnerstvá celkovo, a konkrétne STI, predstavujú inovačný spôsob realizácie politiky EÚ v oblasti výskumu a inovácií. V rámci zainteresovaných odvetví priemyslu zblížujú špičky v oblasti výskumu a inovácií, ktorým umožňujú sústreďovať a organizovať snahy okolo strategických programov výskumu a inovácií.

Uvedenie STI do činnosti sa považovalo za legitímne vzhľadom na zistené zlyhania trhu, dlhodobý charakter požadovaných činností a rozsah záväzkov potrebných na docelenie potrebných posunov.

V RP7 predstavovali STI celkový príspevok Únie vo výške 3,12 miliardy EUR a zodpovedajúce investície priemyselného sektora dosiahli 4,66 miliardy EUR. Ukázalo sa, že

⁶ Priebežné hodnotenia spoločných technologických iniciatív, reakcia Komisie na tieto hodnotenia a správa tzv. skupiny šerpov pre spoločné technologické iniciatívy sú dostupné na http://ec.europa.eu/research/jti/index_en.cfm.

⁷ KOM(2011) 572.

STI dokážu pre svoje činnosti úspešne získavať značnú účasť priemyselného sektora vrátane MSP, ktoré predstavujú približne 28 % účastníkov.

Okrem toho, hoci STI fungujú naplno len v obmedzenom čase, priebežné hodnotenia ukázali dosiahnutý pokrok a prvý náznak výsledkov. Napríklad spoločná technologická iniciatíva pre palivové články a vodík uviedla dôležitú skupinu projektov strategického významu, pričom sa veľmi skoro podarilo vytvoriť výrobky pre trh, ako vysokozdvížne vozíky a malé záložné zdroje energie. Priebežné hodnotenia spoločnej technologickej iniciatívy Čisté nebo potvrdili, že iniciatíva úspešne stimuluje vývoj smerom k vytýčeným strategickým cieľom v oblasti životného prostredia tým, že sa zameriava na radikálne nové technologické koncepcie. V prípade spoločnej technologickej iniciatívy za inovačnú medicínu sa v priebežných hodnoteniach zaznamenal veľký pokrok v skvalitňovaní ekosystému pre vývoj liekov v Európe, napríklad lepším využívaním údajov, účinnejšími prístupmi k predvídaní nepriaznivých účinkov liekov, rozvojom nových biologických markerov a rýchlejšími a lacnejšími klinickými skúškami. Priebežné hodnotenia spoločných technologických iniciatív ENIAC a ARTEMIS podčiarkli úlohu katalyzátora pri zapájaní popredných subjektov zo súkromného sektora do rámca, v ktorom vnútroštátne a európske verejné subjekty môžu podporiť témy s veľkým strategickým významom. Na základe jednoznačných odporúčaní, pri ktorých sa brala do úvahy skutočnosť, že žiadna organizácia alebo členský štát by zrejme nedokázal riešiť všetky výzvy elektronického sektora v Európe, by sa malo pokračovať s podobnou iniciatívou v rámci programu Horizont 2020.

Správy a priebežné hodnotenia upozornili aj na niektoré slabé miesta v súčasných STI. Išlo najmä o potrebu väčšej angažovanosti partnerov z priemyselného sektora, jednoznačnejšiu merateľnosť týchto záväzkov a súvisiaci pákový efekt. Okrem toho treba pri vytváraní STI zabezpečiť väčšiu transparentnosť, vytýčiť pre ne jasnejšie ciele a účinnejšie zabezpečiť, aby boli viac otvorené pre nových účastníkov. Správa tzv. skupiny šerpov pre STI navyše obsahuje niekoľko odporúčaní týkajúcich sa zjednodušenia a zosúladenia riadenia STI aj prostredníctvom osobitného finančného rámca, ktorý zodpovedá ich potrebám. Aj zainteresované strany vyjadrili obavy v súvislosti s odlišnými pravidlami a postupmi, ktoré sa vzťahujú na každú STI a ktoré sa pri jednotlivých STI môžu líšiť, ako aj v súvislosti s pravidlami a postupmi platnými v RP7. Celá problematika sa rieši v navrhovaných STI v rámci stratégie Horizont 2020.

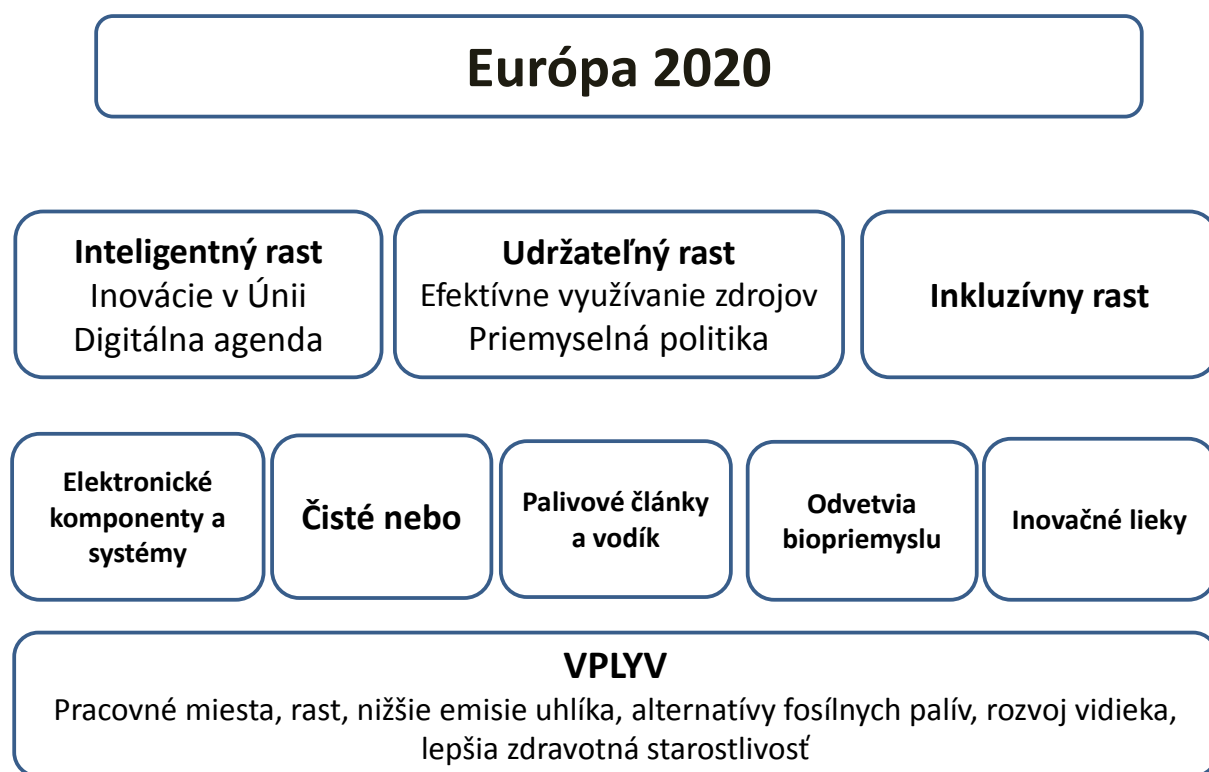
4. SPOLOČNÉ TECHNOLOGICKÉ INICIATÍVY V RÁMCI PROGRAMU HORIZONT 2020

Navrhovaný regulačný rámec pre program Horizont 2020 poskytuje priestor pre rozsiahle spoločné oblasti činnosti Únie a súkromného sektora vrátane spoločných technologických iniciatív vytvorených podľa článku 187 ZFEÚ. Iniciatívy sa musia zaoberať cieľmi programu Horizont 2020 vrátane integrovania v oblasti výskumu a inovácií. Nariadenie o programe Horizont 2020 stanovuje niekoľko kritérií, ktoré treba pri výbere oblastí verejno-súkromných partnerstiev splniť. Právne predpisy počítajú aj so samostatným súborom pravidiel, ktoré sa budú týkať všetkých častí programu Horizont 2020 vrátane STI, až kým nevznikne opodstatnená potreba zaviesť konkrétnu výnimku.

4.1. Určenie STI, ktoré sa majú vytvoriť na začiatku programu Horizont 2020

Na základe skúseností získaných v RP7, nového právneho základu v rámci programu Horizont 2020 a jasných záväzkov priemyselných partnerov Komisia predkladá legislatívne návrhy pre STI, ktoré sa majú vytvoriť na začiatku programu Horizont 2020. Úplné odôvodnenie navrhovaných iniciatív sa uvádza v sprievodných dokumentoch k posúdeniu vplyvu *ex ante*.

Všetky STI sa zaoberajú strategickými technológiami, ktoré podporia rast a zamestnanosť v celosvetovo konkurenčných sektoroch. Všetky zainteresované sektory sú už piliermi európskej znalostnej ekonomiky alebo sa nimi rýchlo stávajú. V súčasnosti tieto sektory zamestnávajú viac ako 4 milióny ľudí. Vo všetkých prípadoch ide o rastúce svetové trhy, ktoré môže priemysel EÚ ovládnuť, pokiaľ si na nich dokáže vybudovať a upevniť technologické prvenstvo a existuje jasná súvislosť s cieľmi stratégie Európa 2020, ako je to znázornené v nižšie uvedenom grafe. Je nevyhnutné, aby sa v čase obmedzených finančných zdrojov zabezpečili v Európe dôležité investície. Navyše sú tieto oblasti poznačené jasne určenými zlyhaniami trhu spojenými s dlhodobým rizikovým výskumom a inováciami, čo znamená, že samotný súkromný sektor nedokáže poskytnúť potrebné zdroje.

Navrhované STI sú založené na dobrých výsledkoch dosiahnutých v RP7. Štyri z nich predstavujú ďalšiu fázu STI vytvorených v RP7 (vrátane spoločnej technologickej iniciatívy pre elektronické systémy a komponenty, ktorá zlučuje existujúce spoločné technologické iniciatívy ARTEMIS a ENIAC). Spoločná technologická iniciatíva pre odvetvia biopriemyslu sa považuje za novú iniciatívu, ktorá nadväzuje na európsku stratégiu pre biohospodárstvo.⁸

Pri každej navrhovanej STI sa jasne vytýčili ciele, aby bolo možné dosiahnuť prelom v týchto oblastiach:

- *Inovačné lieky*: na zlepšenie zdravia a blaha občanov Európy zabezpečením novej a efektívnejšej diagnostiky a liečby, ako sú nové spôsoby antimikrobiálnej liečby;
- *Palivové články a vodík*: na vývoj komerčne životaschopných a čistých riešení, ktoré využívajú vodík ako nosič energie a palivové články ako meniče energie;
- *Čisté nebo*: na radikálne zníženie vplyvu novej generácie lietadiel na životné prostredie;

⁸ COM(2012) 60.

- *Odvetvia biopriemyslu*: na rozvoj nových a konkurencieschopných biologických hodnotových reťazcov, ktoré nahrádzajú potrebu využívať fosilne palivá a majú zásadný vplyv na rozvoj vidieka;
- *Elektronické komponenty a systémy*: udržať Európu na popredných miestach v odvetví elektronických komponentov a systémov a na rýchlejšie preklenutie priepasti medzi výskumom a ich využívaním v praxi.

Očakáva sa, že do týchto piatich STI sa celkovo investuje vyše 17 miliárd EUR, pričom z rozpočtu EÚ sa poskytne až 6,4 miliardy EUR. Uvedená tabuľka obsahuje údaje o investíciách do každej zo spoločných technologických iniciatív.

Spoločná technologická iniciatíva (STI)	Investície do STI (v EUR)	
	EÚ (Horizont 2020)	Priemyselní partneri a iné zdroje
Inovačné lieky	1 725 miliónov	1 725 miliónov
Palivové články a vodík	700 miliónov	700 miliónov ⁹
Čisté nebo	1 800 miliónov	2 250 miliónov
Odvetvia biopriemyslu	1 000 miliónov	2 800 miliónov
Elektronické komponenty a systémy	1 215 miliónov	3 600 miliónov ¹⁰ (z ktorých 1 200 miliónov poskytli členské štáty)
Spolu	6 440 miliónov	9 875 miliónov zo strany priemyslu + 1 200 miliónov zo strany členských štátov

4.2. Kľúčové znaky STI v rámci programu Horizont 2020

V návrhoch Komisie sa predpokladajú podstatne ambicióznejšie partnerstvá než v súčasnej generácii STI.

STI budú mať jasnejšie a ambicióznejšie ciele, ktorými priamo prispievajú k zvýšeniu konkurencieschopnosti a cieľom politiky EÚ. Každá STI má merateľné konkrétne ciele a kľúčové ukazovatele výkonnosti, ktoré umožňujú podrobnejšie monitorovanie a hodnotenie. Tieto ciele sú podstatne vyššie ako ciele stanovené pre RP7. Ich súčasťou je aj väčší dôraz na inovácie a vplyv, čím dokážu inovácie prekenuť priepasť medzi výskumom a komerčným uplatnením. Napríklad ciele novej spoločnej technologickej iniciatívy pre palivové články a vodík sa zaoberajú cenovými a výkonnosťnými prekážkami, ktoré musí technológia prekonať, aby bola komerčne životaschopná. Okrem toho mnohé z cieľov priamo podporujú ciele politiky EÚ. Napríklad spoločná technologická iniciatíva pre odvetvia biopriemyslu

⁹ Táto suma zahŕňa príspevky od členov spoločného podniku alebo ich zakladajúcich subjektov (minimálne 400 miliónov EUR) ako aj od subjektov, ktoré nie sú členmi, prostredníctvom účasti na činnostiach.

¹⁰ Táto suma zahŕňa príspevky od členov spoločného podniku alebo ich zakladajúcich subjektov (minimálne 1 700 miliónov EUR od súkromných členov) ako aj od subjektov, ktoré nie sú členmi, prostredníctvom účasti na činnostiach.

bude rozvíjať technológie, ktoré umožnia vyrábať biopalivá z nepotravinárskych plodín, čím umožní poľnohospodárom a priemyslu dosahovať ciele EÚ v oblasti obnoviteľných zdrojov energie. V konečnom dôsledku sa ciele zameriavajú na rozvoj kľúčových podporných technológií, napr. elektronických technológií, ktoré posilnia konkurencieschopnosť širokého spektra európskych priemyselných odvetví.

Riadenie STI sa zlepši, aby sa zabezpečila otvorenosť pre nových účastníkov, rozdelenie financií na základe excelentnosti a lepšie prepojenie s činnosťami na vnútroštátnej úrovni. Podstatne väčšia časť príspevku EÚ sa rozdelí prostredníctvom otvorených výziev na predkladanie návrhov, pre ktoré budú platiť rovnaké pravidlá ako pre zvyšok programu Horizont 2020. Vo všetkých prípadoch sú iniciatívy prístupné novým partnerom. Napríklad v rámci spoločnej technologickej iniciatívy pre inovačné lieky sa časť príspevku z EÚ vyhradzuje pre nových partnerov. V rámci novej spoločnej technologickej iniciatívy Čisté nebo sa vyhlási verejné výberové konanie, kde sa vyberú kľúčoví partneri pre jej demonštračné jednotky a demonštračné platformy. Niekoľko nových STI sa zameria viac na demonštračné činnosti, čím by sa mal zvýšiť ich význam pre široké spektrum organizácií.

STI v rámci programu Horizont 2020 sa sústredia na vytvorenie užšieho prepojenia s podobnými činnosťami na úrovni členských štátov a regiónov. V každej STI sa preto zväčší skupina zástupcov členských štátov. Tieto skupiny budú zohrávať dôležitú poradnú úlohu, budú dostávať všetky informácie o realizácii STI a bude sa od nich tiež vyžadovať, aby informovali STI o dôležitých činnostiach na vnútroštátnej úrovni a vytvorili spojenie medzi činnosťami STI a následným zavádzaním. Okrem toho sa budú členské štáty priamo podieľať na financovaní STI, a to najmä v prípade spoločnej technologickej iniciatívy pre elektronické komponenty a systémy.

Tam, kde to bude potrebné, sa vytvorí spojenie s podpornými mechanizmami zavádzania, ktoré sú súčasťou štrukturálnych a investičných fondov, vďaka čomu sa synergie medzi opatreniami riadenými Úniou a rozvojovými politikami členských štátov alebo regiónov môžu zlepšiť a pomôcť členským štátom so zvýšením ich konkurencieschopnosti a účinnejším riešením investičných problémov v príslušných prioritných oblastiach.

Dosiahne sa významné zjednodušenie realizačných štruktúr a pravidiel pre účastníkov. STI v rámci programu Horizont 2020 budú ťažiť z množstva nástrojov realizácie, na základe ktorých budú lepšie plniť svoj účel.¹¹ Patrí medzi ne:

- právny rámec, ktorý je vhodnejší pre výraznú účasť priemyselného sektora, a dôležité zjednodušenie, ktoré sa dosiahne maximálnym využitím nových ustanovení nariadenia o rozpočtových pravidlách (do ktorého sa zaradili príslušné ustanovenia o verejno-súkromných partnerstvách, ktorými sa dá v prípade STI uskutočniť scenár ideálneho stavu, napr. výslovné uznanie STI za orgány verejno-súkromných partnerstiev s možnosťou prijať vlastné „malé“ nariadenie o rozpočtových pravidlách prispôbené ich konkrétnym potrebám), a
- jednotné uplatňovanie pravidiel účasti na programe Horizont 2020, aby sa pre účastníkov zlepšila predvídateľnosť, pričom výnimky sa umožnia len vo veľmi ojedinelých a riadne odôvodnených prípadoch. Znamená to, že STI budú ťažiť z výrazných zjednodušení, ktoré sa zavedú v rámci programu Horizont 2020.

STI zahŕňajú väčšiu angažovanosť priemyselného sektora vrátane významných finančných záväzkov, ktorých výška bude minimálne taká ako výška príspevku

¹¹ Na základe požiadavky tzv. skupiny šerpov pre STI: http://ec.europa.eu/research/jti/pdf/jti-sherpas-report-2010_en.pdf.

z rozpočtu EÚ. V rámci STI predstavujú priame finančné záväzky priemyselného sektora celkovo takmer 10 miliárd EUR. Rovnako ako v prípade RP7 sa niektoré z týchto záväzkov budú hradit' z nákladov na financovanie projektov, ktoré začali na základe výziev predložených prostredníctvom STI a ktoré neboli v plnej výške hradené z príspevku EÚ. Okrem toho záväzky partnerov z priemyselného sektora presiahnu rámec týchto štandardných dohôd o spolufinancovaní. Budú zároveň vykonávať činnosti a uskutočňovať investície, ktoré sa nebudú hradit' z programu Horizont 2020. Napríklad v prípade STI Palivové články a vodík v súčasnosti priemysel prispieva prostredníctvom účasti na spoločne financovaných činnostiach, pričom tento druh príspevku v dodatočných záväzkoch sa v budúcej STI zvýši o minimálne 300 miliónov EUR. V prípade STI Čisté nebo sa tieto dodatočné záväzky približujú k sume 1 miliarda EUR a v prípade STI Odvetvia biopriemyslu predstavujú minimálne 1,8 miliardy EUR. Tieto dodatočné záväzky budú priamo späté s cieľmi STI a prispievajú k ich dosiahnutiu. Konkrétne záväzky tohto druhu zo strany partnerov z priemyselného sektora budú tvoriť súčasť ročného procesu realizácie, ktorý bude následne predmetom overovania a monitorovania. V prípade, že záväzky priemyselného sektora nedosiahnu potrebnú úroveň, Komisia má právo znížiť alebo odmietnuť príspevok EÚ alebo zrušiť spoločný podnik. Týmto spôsobom sa zabezpečí potrebná flexibilita aj v prípade, že dôjde k nepredvídaným zmenám, ktoré zmenšia význam cieľov STI.

5. ĎALŠIE PARTNERSTVÁ V RÁMCI PROGRAMU HORIZONT 2020

5.1. Zmluvné verejno-súkromné partnerstvá

Pri dopĺňovaní STI sa Komisia v RP7 zaoberá aj štruktúrovanými partnerstvami so súkromným sektorom, aby priamo vstúpila do prípravy pracovných programov v oblastiach, ktoré boli vopred vymedzené a ktoré majú pre priemysel veľký význam. Na rozdiel od STI si takéto partnerstvá nevyžadujú ďalšie právne predpisy, pretože financovanie realizuje Komisia obvyklými postupmi.

Tri takéto partnerstvá vznikli v rámci európskeho plánu na oživenie hospodárstva¹² a realizovali sa prostredníctvom výziev. Celkový príspevok Únie predstavoval 1,6 miliardy EUR. Výzvy boli pre priemyselný sektor veľmi dôležité, pričom približne polovica finančných prostriedkov vyčlenených na projekt bola pridelená priemyselnému sektoru a približne 30 % MSP.¹³

Na základe týchto skúseností umožňujú návrhy predložené v rámci programu Horizont 2020 vytvárať aj partnerstvá takéhoto druhu. V záujme zlepšenia transparentnosti sa tieto partnerstvá zakladajú na zmluve medzi Komisiou a partnermi z priemyselného sektora, v ktorej sa stanovujú ciele, záväzky, kľúčové ukazovatele výkonnosti a výsledky, ktoré sa majú dosiahnuť.

Uvažuje sa o vytvorení zmluvných verejno-súkromných partnerstiev v týchto oblastiach:

- továrne budúcnosti,
- energeticky účinné budovy,
- ekologické vozidlá,

¹² KOM(2008) 800.

¹³ Okrem toho Únia investovala do iniciatívy Internet budúcnosti 300 miliónov eur, pričom 50 % z tejto sumy sa poskytlo priemyslu.

- internet budúcnosti¹⁴,
- udržateľný spracovateľský priemysel,
- robotika,
- fotonika,
- vysoko výkonná výpočtová technika.

Prvými štyrmi oblasťami by sa zaoberali verejno-súkromné partnerstvá vytvorené v RP7. Všetky oblasti tvoria veľkú časť európskeho hospodárstva a potreba verejno-súkromných partnerstiev sa určila v dokumentoch Komisie, ako napr. oznámenie o aktualizácii priemyselnej politiky, oznámenie Európska stratégia pre kľúčové podporné technológie¹⁵, oznámenie o vysoko výkonnej výpočtovej technike¹⁶ alebo návrhy programu Horizont 2020.

Pri každej z týchto oblastí sa očakáva, že návrhy priemyselného sektora stanovujú jasné plány postupu, ktoré sa vypracovali v rámci otvorených konzultácií s ostatnými zainteresovanými stranami. Opisujú víziu, obsah výskumu a inovácií, ako aj očakávaný vplyv aj z hľadiska rastu a pracovných miest. Okrem toho sa očakáva, že ozrejmiť povahu a rozsah záväzkov priemyselného sektora a pákový efekt verejno-súkromného partnerstva. Zamerajú sa predovšetkým na činnosti úzko súvisiace s trhom.

Okrem toho by sa verejno-súkromné partnerstvá mali zamerať na využívanie synergií s európskymi štrukturálnymi a investičnými fondmi, konkrétne pokiaľ ide o regionálne a vnútroštátne stratégie inteligentnej špecializácie.

Komisia aj prostredníctvom externých odborných posudkov posúdi, či návrhy priemyselného sektora zodpovedajú kritériám stanoveným v nariadení o programe Horizont 2020. V prípade kladného posúdenia, ktorého výsledky sa zverejnia, Komisia a súkromní partneri uzavrujú na základe rozhodnutia Komisie memorandum o porozumení, ktoré určí:

- všeobecné a konkrétne ciele partnerstva,
- záväzky súkromných partnerov, od ktorých sa očakáva, že ich výška bude podstatná a porovnateľná s predpokladanou výškou príspevku Únie, a ktoré môžu zahŕňať aj administratívne náklady verejno-súkromného partnerstva, ako aj demonštračné činnosti financované priemyslom, odbornú prípravu, vytváranie zoskupení, zvyšovanie informovanosti a monitorovanie,
- kľúčové ukazovatele výkonnosti a očakávané výsledky vrátane vplyvov na využívanie v Európe,
- orientačný finančný rámec príspevku Únie na obdobie 2014 – 2020 (ktoré musí schváliť rozpočtový orgán v rámci ročného rozpočtového postupu),
- mechanizmus monitorovania a kontroly, ktorý využíva kľúčové ukazovatele výkonnosti a poskytuje možnosť prispôbenia; na tomto základe bude môcť Komisia ukončiť partnerstvo v prípade, že si priemyselní partneri nebudú plniť svoje záväzky,

¹⁴ Pokračovanie súčasného verejno-súkromného partnerstva v oblasti internetu budúcnosti zamerané na infraštruktúru drôtových a bezdrôtových 5G sietí.

¹⁵ COM(2012) 341.

¹⁶ COM(2012) 45.

- štruktúra riadenia vrátane mechanizmu, pomocou ktorého sa bude Komisia radiť so súkromnými partnermi o činnostiach spojených s výskumom a inováciami, pre ktoré sa má navrhnuť finančná podpora v rámci programu Horizont 2020.

V tých oblastiach, kde návrh priemyselného sektora podľa hodnotenia spĺňa požadované kritéria, sa Komisia bude sústrediť na to, aby sa potrebné memorandum o porozumení uzavrelo včas, aby sa činnosti spojené s verejno-súkromnými partnerstvami mohli začať v rámci prvého pracovného programu Horizont 2020.

5.2. Verejno-verejné partnerstvá a iné partnerstvá

Na realizáciu programu Horizont 2020 využije Komisia aj iné formy partnerstiev. Komisia predkladá štyri legislatívne návrhy na vytvorenie verejno-verejných partnerstiev s členskými štátmi podľa článku 185 ZFEÚ s cieľom realizovať spoločne národné výskumné programy. Tieto návrhy zahŕňajú:

- *Druhé partnerstvo európskych a rozvojových krajín v oblasti klinického skúšania:* prispieva k znižovaniu sociálnej a hospodárskej záťaže spôsobenej chorobami súvisiacimi s chudobou,
- *Európsky metrologický program pre inovácie a výskum:* zabezpečuje vhodné, ucelené a účelné riešenia v oblasti metrológie, ktoré podporujú inovácie, priemyselnú konkurencieschopnosť, ako aj meracie techniky, ktoré riešia spoločenské problémy, ako sú energetika, životné prostredie a zdravie,
- *Eurostars 2:* stimuluje hospodársky rast a tvorbu pracovných miest zvyšovaním konkurencieschopnosti MSP, ktoré sa venujú výskumu a vývoju,
- *Program výskumu a vývoja Aktívny a asistovaný život:* zvyšuje kvalitu života starších občanov a ich zamestnania a tiež udržateľnosť systémov opatrovníctva zlepšovaním dostupnosti výrobkov a služieb na báze IKT pre aktívne a zdravé starnutie.

Spolu s verejno-súkromnými partnerstvami využije program Horizont 2020 aj odporúčania z iných foriem partnerstiev, ako sú európske partnerstvá v oblasti inovácií¹⁷, iniciatívy spoločného plánovania¹⁸ a európske technologické platformy. Aj Európsky inovačný a technologický inštitút zriadi v rámci programu Horizont 2020 znalostné a inovačné spoločenstvá¹⁹, pričom prostredníctvom týchto dlhodobých štruktúrovaných partnerstiev zastreší odvetvia vzdelávania, výskumu a obchodu.

Dve nadchádzajúce hlavné iniciatívy v oblasti vznikajúcich technológií a technológií budúcnosti²⁰ s názvami Grafén a Ľudský mozog majú za cieľ vytvoriť rozsiahle a dlhodobé európske partnerstvá. Keďže sú od samého začiatku založené na vedeckom výskume, predstavujú doplnok verejno-súkromných partnerstiev, pričom priemyselný sektor sa bude v priebehu desiatich rokov trvania hlavných iniciatív zapájať čoraz intenzívnejšie.

Spolu s STI bol na základe článku 187 ZFEÚ založený aj spoločný podnik SESAR²¹ (Výskum manažmentu letovej prevádzky jednotného európskeho neba) ako ďalšia forma verejno-súkromného partnerstva. Jeho úlohou je koordinovať projekt SESAR, ktorý je technickým pilierom iniciatívy Jednotné európske nebo zameranej na modernizáciu manažmentu letovej prevádzky v Európe. Vzhľadom na to, že sa jeho špecifické činnosti

¹⁷ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?pg=eip

¹⁸ http://ec.europa.eu/research/era/joint-programming_en.html

¹⁹ <http://eit.europa.eu/kics/>

²⁰ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/fet-flagships>

²¹ <http://www.sesarju.eu/>

orientujú na politiku, projekt SESAR nebol vytvorený ako STI, hoci je veľmi úzko spojený s STI Čisté nebo. Komisia navrhuje rozšíriť spoločný podnik SESAR v rámci programu Horizont 2020. Toto rozšírenie zabezpečí, že koordinácia výskumu a inovácií v oblasti manažmentu letovej prevádzky bude pokračovať v rámci programu Horizont 2020 plne v súlade s cieľmi politiky projektu Jednotné európske nebo.

6. PERSPEKTÍVA

Verejno-súkromné partnerstvá, na ktorých sa významnou mierou zúčastňuje priemyselný sektor, sú nenahraditeľnými prvkami pri dosahovaní cieľov programu Horizont 2020 a stratégie Európa 2020. V tomto oznámení sa uviedlo, ako sa zintenzívni prístup k verejno-súkromným partnerstvám v rámci programu Horizont 2020 na základe zlepšenej transparentnosti, jasnejších cieľov, dôraznejšej orientácie na trhové činnosti, väčšej zaangažovanosti priemyslu a zásadného zjednodušenia.

Činnosti STI, zmluvné verejno-súkromné partnerstvá, verejno-verejné partnerstvá a iné súvisiace iniciatívy, ako sú iniciatívy spoločného plánovania, znalostné inovačné spoločenstvá Európskeho inovačného a technologického inštitútu (EIT) alebo európske partnerstvá v oblasti inovácií sa budú realizovať takým spôsobom, aby bolo možné maximalizovať synergie a zvýšiť celkový vplyv, najmä keď sa riešia spoločné ciele. Plne by sa v tomto smere mali využiť možnosti, ktoré vyplývajú zo skutočnosti, že financovanie výskumu a inovácií na úrovni EÚ sa zlúčilo do jedného programu – Horizont 2020. Synergie by sa mali využívať predovšetkým pri prepájaní činností v rámci inovačného cyklu – od výsledkov výskumov po činnosti, ktoré užšie súvisia s trhom – s cieľom pomôcť podnikateľskému tvorbu podnikateľských a obchodných činností v oblastiach, ktoré sú pre európske hospodárstvo najdôležitejšie.

Vzhľadom na vplyv, aký majú partnerstvá na zamestnanosť a rast, Komisia vyzýva Európsky parlament a Radu, aby prijali potrebné legislatívne rozhodnutia o uvedení týchto partnerstiev do činnosti na začiatku programu Horizont 2020. Prostredníctvom navrhovaných opatrení týkajúcich sa riadenia Komisia bude pravidelne monitorovať a hodnotiť pokrok STI a ostatných partnerstiev a podávať o ňom správy.

Skúsenosti ukazujú, že vytvorenie spoločných podnikov si vyžaduje značné množstvo času a úsilia, a tiež to, že STI by sa mali realizovať len v tých oblastiach výskumu a inovácií, kde existuje dôležitý strategický cieľ, ktorý nemožno dosiahnuť bežnou realizáciou programu Horizont 2020. Z toho dôvodu Komisia bude uvažovať o takýchto budúcich iniciatívach iba v prípadoch, keď sú jednoznačne potrebné na základe kritérií programu Horizont 2020 a keď je potrebná jasná strategická politika. Zároveň si Komisia uvedomuje, že priestor pre snahy v oblasti výskumu a inovácií a politická potreba vytvorenia jednotného európskeho železničného priestoru a vytvorenia vedúceho postavenia EÚ v oblasti železničných technológií umožňuje dobré podmienky na prípadné vytvorenie spoločného podniku v sektore železničnej dopravy, a bude spolupracovať s priemyslom na vypracovaní návrhu.